

LÀM THẾ NÀO ĐỂ TĂNG

FDI

cho

NGHỆ AN

Một góc thành phố Vinh Ảnh: Cảnh Hùng

□ NGUYỄN NGỌC CHU*

Nhận diện đầu tư trực tiếp nước ngoài vào Nghệ An

Đối với nền kinh tế của bất cứ quốc gia nào, dù phát triển hay đang phát triển, thì đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) đều giữ vai trò rất quan trọng. FDI càng có ý nghĩa hơn đối với các nước đang phát triển như Việt Nam. Vì các nước đang phát triển, không chỉ thiếu vốn, thiếu công nghệ, thiếu thiết bị và vật tư, mà còn thiếu tri thức về sản phẩm và thị trường, thiếu cả chất xám quản lý, thiếu cả nguồn nhân lực có tay nghề... Chính đầu tư trực tiếp nước ngoài là nhân tố giúp cho các nước đang phát triển bổ sung nguồn vốn, sở

hữu công nghệ, tăng năng lực quản lý và kinh doanh, mở rộng thị trường hàng hoá, tham gia vào chuỗi cung ứng toàn cầu, tiếp cận và hội nhập quốc tế. Đầu tư trực tiếp nước ngoài là con đường ngắn nhất đưa các nước đang phát triển tiệm cận với các nước phát triển về cả công nghệ lẫn mặt bằng đời sống.

Trong nội tại một nước đang phát triển như Việt Nam, thì cuộc chạy đua thu hút FDI diễn ra trên hai bình diện: quốc tế và địa phương. Bình diện quốc tế là thu hút FDI của các nước về Việt Nam. Bình diện địa phương là thu hút FDI về cho các tỉnh. Nghệ An bởi thế phải tham gia thu hút đầu tư trực tiếp

* Tiến sĩ

nước ngoài đồng thời trên hai mặt trận: thu hút FDI về cho quốc gia, và thu hút FDI về đích danh cho riêng tỉnh mình.

Nguồn FDI vào Việt Nam từ tháng 3/1996 - 6/2022 được mô tả chi tiết theo từng quý trong tài liệu [2]. Chỉ riêng 11 tháng của năm 2022, Việt Nam thu hút hơn 25 tỷ USD vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài [3]. Thống kê lũy kế đến ngày 20/6/2022, 10 tỉnh có lượng FDI cao nhất nước theo thứ tự là: Thành phố Hồ Chí Minh (55,19 tỷ USD), Bình Dương (39,58 tỷ USD), Hà Nội (37,73 tỷ USD), Đồng Nai (34,03 tỷ USD), Bà Rịa - Vũng Tàu (33,13 tỷ USD), Hải Phòng (24,24 tỷ USD), Bắc Ninh (22,69 tỷ USD), Thanh Hoá (14,76 tỷ USD), Long An (12,55 tỷ USD), Hà Tĩnh (11,73 tỷ USD) [4].

Nghệ An là tỉnh có FDI thấp. Tính từ khi bắt đầu thu hút FDI cho đến tháng 9/2022, Nghệ An mới thu hút được 108 dự án FDI từ 14 quốc gia và vùng lãnh thổ với tổng FDI chi đạt 2,2 tỷ USD. Nhưng kể từ năm 2019 đến nay, trong khoảng 3 năm cuối, Nghệ An đã có bước tiến đột phá về thu hút vốn FDI đạt 1,8 tỷ USD. Đặc biệt, tính cho 9 tháng đầu năm 2022, với vốn đăng ký 935,22 triệu USD, Nghệ An vào top 10 địa phương có vốn FDI lớn nhất cả nước. Đó là nhờ sự nỗ lực của lãnh đạo, các ban ngành cùng các doanh nghiệp, là dấu hiệu khởi sắc cho FDI Nghệ An [5].

Nhưng Nghệ An phải tiếp tục hành động như thế nào để FDI không ngừng gia tăng với những bước tiến lớn?

Có thể nhận thấy rằng, lợi thế thu hút FDI thuộc về 2 khu vực bao quanh 2 trung tâm kinh tế và văn hoá lớn nhất cả nước là Thành phố Hồ Chí Minh và Thủ đô Hà Nội. Nghệ An không có nguồn tài nguyên đặc biệt, không phải là nơi có ưu thế thuận lợi về

giao thông, không phải là trung tâm trung chuyển về đường không và đường biển của khu vực. Nghệ An không có lợi thế nào đáng kể trong thu hút FDI so với các địa phương khác. Cho nên, tăng trưởng vốn FDI cho Nghệ An là bài toán rất khó, nhưng vẫn có nhiều triển vọng. Bước đột phá thu hút FDI trong 3 năm gần đây là minh chứng. Để tiếp tục giữ vững và phát huy hơn nữa đầu tư FDI vào Nghệ An, cần nhấn mạnh một số nhân tố sau đây tác động lên khả năng thu hút vốn FDI của Nghệ An.

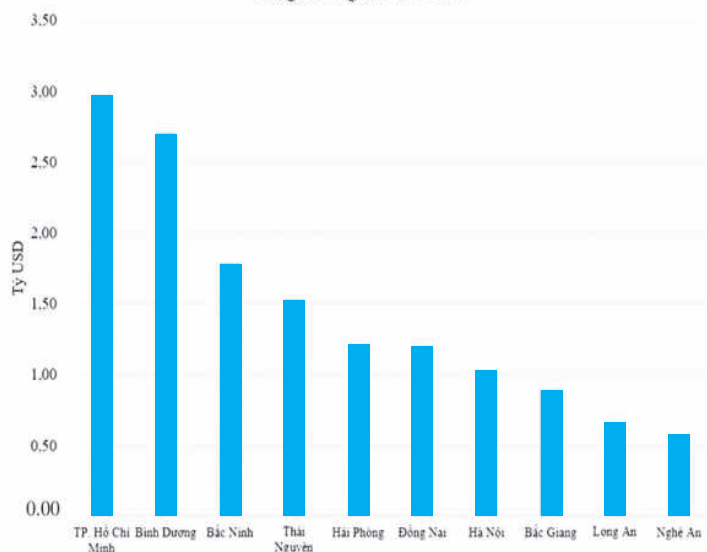
Các giải pháp tích cực, đột phá

Môi trường đầu tư minh bạch

Các nhà đầu tư nước ngoài, khi quyết định đầu tư vào nước nào, vào địa phương nào, đều phải dựa trên tổng hợp nhiều tiêu chí được nghiên cứu và thẩm tra kỹ lưỡng. Một trong những tiêu chí đòi hỏi hàng đầu là môi trường đầu tư minh bạch.

Nhà đầu tư nào cũng hy vọng vào cơ chế ưu đãi. Nhưng cơ chế ưu đãi sẽ trở nên vô nghĩa, và có hại khi nhà đầu tư phải đối mặt với một rào cản ngầm của đòi hỏi hối lộ và tham nhũng. Nghệ An có cho cơ chế ưu đãi trên giấy tờ cho vốn FDI tốt hơn bao nhiêu đi nữa, nhưng nếu cán bộ thực thi trong quá

Top 10 địa phương thu hút dòng vốn FDI nhiều nhất cả nước trong 9 tháng đầu năm 2022

trình đầu tư rải những rào cản vô hình liên tiếp sẽ làm nản lòng mọi nhà đầu tư.

Nghệ An phải biến bất lợi thành lợi thế bằng cách trong sạch hoá, minh bạch hoá lĩnh vực đầu tư nước ngoài tại địa phương. Chìa khoá thực thi môi trường đầu tư minh bạch là số hoá, điện tử hoá, đơn giản hoá, khoa học hoá tất cả quá trình đầu tư, để giảm thiểu tối đa tác động tiêu cực của con người. Nghệ An có thể làm tốt điều này để không ngừng gia tăng vốn FDI chảy vào địa phương.

Cơ chế ưu đãi hợp lý

Cơ chế ưu đãi cho FDI là nhân tố quan trọng mà nhà đầu tư trông đợi. Cơ chế ưu đãi cho FDI được quyết định cơ bản bởi chính sách thu hút FDI của Chính phủ Việt Nam. Nghệ An cũng như các địa phương khác không thể nâng ưu đãi bằng cách đua nhau “hạ giá” để kéo vốn FDI về địa phương mình. Đua nhau “hạ giá” là hạ sách. Vì “hạ giá” có giới hạn sàn là “không lỗ”. Có những điều “hạ giá” có thể mang đến nguy hại, như đề xuất cho thuê đất 99 năm, thậm chí có nơi còn có ý định cho thuê đất đến 120 năm. Cho nên, cơ chế ưu đãi phải hợp lý là giải pháp cân bằng giữa lợi ích nhà đầu tư và địa phương tiếp nhận đầu tư.

Chi phí vận tải thấp

Các nhà đầu tư về sản xuất sản phẩm, hoặc tiêu thụ tại thị trường nội địa Việt Nam, hoặc xuất sang các nước. Nghệ An không có lợi thế về chi phí vận tải so với các địa phương khác về xuất sang các nước khác. Nghệ An chỉ có thể ngang bằng về chi phí vận tải cho hàng hoá bán tại Nghệ An và các địa phương lân cận.

Lao động tay nghề cao, giá cả hợp lý

Nguồn lao động có tay nghề với giá nhân công thấp là ưu tiên quan trọng của vốn FDI. Ở phương diện này, Việt Nam phải cạnh tranh “khốc liệt” với các nước trong khu vực, nhất là Indonesia, Philippine và Thái Lan. Đây là nhân tố mà Việt Nam nói chung, và Nghệ An nói riêng, có thể phát huy lợi thế. Nghệ An có

nguồn nhân lực dồi dào, có thể đào tạo thành đội ngũ lao động có tay nghề khá với chi phí lao động không đắt trong môi trường cạnh tranh khu vực và địa phương.

Dân số và trình độ phát triển

Nghệ An có dân số 3.547.000 người, lớn hơn dân số của 64 quốc gia và vùng lãnh thổ, tương đương với thị trường tiêu thụ của các quốc gia như Uruguay (3.407.000 người, GDP 71,161 tỷ USD), Croatia (3.899.000 người, GDP 63,172 tỷ USD), chiếm 65% dân số Na Uy (5.425.000 người, GDP 366 tỷ USD), gần 60% dân số Singapore (5.964.000 người, GDP 397 tỷ USD). Về thị trường tiêu thụ nội địa, Nghệ An có lợi thế hơn 59 địa phương, chỉ thua Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội và Thanh Hoá. Lợi thế thị trường dân số cũng là một nhân tố quan trọng trong thu hút vốn GDP mà lãnh đạo tỉnh Nghệ An không được xem nhẹ.

Đối tác tiềm năng

Muốn thu hút vốn FDI thì phải biết FDI có thể đến từ đâu. Nghĩa là, phải tìm các đối tác có khả năng đầu tư trực tiếp tại Nghệ An. Hiện tại, nguồn FDI của Nghệ An phần lớn đến từ châu Á, chủ yếu là từ Singapore, Đài Loan, Nhật Bản, Hàn Quốc, Trung Quốc. Nghệ An đang trống nguồn FDI của hai vùng lãnh thổ quan trọng là châu Mỹ và châu Âu. Nghệ An trong thời gian tới phải có chiến lược và kế hoạch hành động quyết liệt để thu hút FDI từ hai châu lục khổng lồ về kinh tế này, mà cực kỳ quan trọng là Hoa Kỳ và EU. Hoa Kỳ, EU và Đông Bắc Á phải là bộ ba trụ cột về FDI của Nghệ An. Trong Asean, Singapore là đối tác có thể mang đến nguồn FDI lớn nhất cho Nghệ An.

Tận dụng lợi thế của chính phủ

Muốn thu hút FDI, Nghệ An cần tận dụng lợi thế của Chính phủ. Sự hỗ trợ của Chính phủ là vô cùng quan trọng. Trong các hoạt động thu hút FDI của Chính phủ ở trong nước và ngoài nước, lãnh đạo Nghệ An cần tích

tự tham gia cùng và đề nghị Chính phủ hỗ trợ kêu gọi FDI cho Nghệ An. Chính phủ cần có những sự kiện thu hút FDI riêng cho Nghệ An. Như các cuộc làm việc với các nước châu Âu mà thủ tướng Phạm Minh Chính hiện đang viếng thăm, địa chỉ Nghệ An nên được đề nghị cho một số đối tác nước ngoài. Có như vậy, FDI Nghệ An mới có những bước phát triển nhảy vọt.

Nỗ lực của lãnh đạo địa phương

Trong thu hút FDI, vai trò của lãnh đạo là quyết định. Lấy thí dụ về huy động vaccine phòng chống Covid -19 vừa qua. Giai đoạn đầu chúng ta chỉ chú trọng đến chính sách “zero covid” bằng các biện pháp cách ly, xét nghiệm, mà coi nhẹ việc mua vaccine. Đến khi chúng ta nhận thấy vaccine mới giải quyết được gốc rễ vấn đề, thì đã quá chậm trong đặt hàng. Nhưng đích thân Thủ tướng, Chủ tịch nước, Chủ tịch Quốc hội trực tiếp tham gia quyết liệt “ngoại giao vaccine” nên đã đưa đến kết quả ngoài mong đợi.

Để thu hút FDI, lãnh đạo Nghệ An, mà cụ thể là người đứng đầu toàn tỉnh phải hành động rất quyết liệt, tương tự như lãnh đạo nhà

nước thu hút vaccine chống covid. Nếu được như vậy thì kết quả FDI của Nghệ An tất có thay đổi bước ngoặt. Khác với chiến dịch “ngoại giao covid” của lãnh đạo nhà nước chỉ diễn ra trong vòng mấy tháng, thì hoạt động thu hút FDI của lãnh đạo Nghệ An phải diễn ra quyết liệt nhưng liên tục trong nhiều năm.

Chưa bàn đến vai trò của các nhân tố nội lực. Phải nhìn thấy FDI có tầm quan trọng đặc biệt trong tăng ngân sách và thu nhập bình quân đầu người. Nghệ An hiện đang có thu nhập bình quân đầu người đứng thứ 40/63 địa phương của toàn quốc. Nhưng nhờ dân số đông, diện tích lớn nên Nghệ An hiện là địa phương có nền kinh tế lớn thứ 12 trong cả nước [6]. Tuy nhiên, xét về dân số, diện tích và tiềm năng thì Nghệ An phải là địa phương có nền kinh tế lớn thứ 3, chỉ sau Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội.

Nói đến mục tiêu năm 2045 thì quả thật xa vời. Nhưng nói đến vị trí thứ 3 của Nghệ An lại là một mục tiêu thực tế. Chỉ có điều, để biến mục tiêu thành hiện thực thì cần không ít năm với nhiều thế hệ lãnh đạo tài năng, mạnh mẽ, quyết liệt. □

Tài liệu tham khảo

[1]: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_received_FDI).

[2]: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/vietnam/foreign-direct-investment>.

[3]: <https://baochinhphu.vn/hon-25-ty-usd-von-fdi-vao-viet-nam-trong-11-thang-102221128170531073.htm>).

[4]: <https://vnews.gov.vn/news/top-10-dia-phuong-dan-dau-ve-thu-hut-fdi-thu-ngan-sach-47159.htm>).

[5]: <https://dbndnghean.vn/dong-chay-von-fdi-vao-nghe-an-va-ky-vong-but-pha-6829.htm>).

[6]: <https://vietnamnet.vn/dinh-huong-phat-trien-tinh-nghe-an-den-nam-2030-tam-nhin-den-nam-2045-2090499.html>).